

TÜRK YAZILI SPOR BASININDA FUTBOL VE FAİR PLAY

FOOTBALL and FAIR PLAY in TURKISH WRITTEN PRESS

¹Dursun KATKAT

ÖZET

Sporun giderek profesyonelleştiği günümüzde, sporda barış, kardeşlik ve dürüstlükten bahsetmenin o oranda zorlaştığı gözlenebilir. Spor piyasasında dönen para miktarının yüksek oluşu yönetici, sporcu, seyirci ve basını ahlaki bakımdan olumsuz etkilemektedir denilebilir. Çünkü insanlar globalleşen dünyada yaşam mücadelesi vermekte ve bu zaman zaman hırsa dönüşebilmektedir. Bu bağlamda insanlar haksız yollarla olsa dahi bir şeyler elde etme isteği duyabilir. Aynı durum spora da yansımakta ve hangi yolla olursa olsun kazanma hırsı, isteği şeklinde kendini gösterebilmektedir. Dolayısıyla sonuçta nahoş görünümü ve insancıl olmayan davranışlarla karşılaşılabilir. Bunlara bağlı olarak günümüzde sporda barış ve kardeşlik, başka bir deyişle Fair Play, spesifik bir önem kazanmaktadır.

Sportif yarışmalarda barışçıl ve insancıl davranışlar sergilenmesi, özendirici olabilmesi, Fair Play olgusunun öğretilmesi için Fair Play ödülleri verilmektedir. Bu vasıta ile örnek insanları işaret edebilmek de mümkün olabilmektedir. Öte yandan Fair Play kavramını insanlara anlatma, öğretme gibi vazifeleri de olan spor basını önem kazanmaktadır. Özellikle yazılı basının halkın birçok kesimine kolayca ulaşabildiği düşünülürse basın aracılığı ile Fair Play'i anlatmak daha kolay, çabuk ve etkili olacaktır.

Bu çalışmanın amacı, Türk yazılı spor basınında Fair Play ile ilgili yansımaları gözlemlemek ve basının Fair Play ilkelerine aykırı yayınlarının var olup olmadığını, varsa sebebinin neler olabileceğini işaret etmektir. Ayrıca Türk sporunda örnek kabul edilebilecek şahsiyetlerin spor basınına yansıma biçimleri ve Fair Play ödülüne layık görülen kişilerin tespitinde, bazı kriterlerin oluşturulabileceği hususunda ilgili mercilere önerilerde bulunmak da çalışmanın amaçları arasında görülebilir.

Çalışmada ağırlıklı olarak Hürriyet, Milliyet, Fanatik, Zaman ve Radikal gazetelerinin arşivleri taranmıştır.

Anahtar Kelimeler: basın, futbol, fair play

ABSTRACT

While sports activities become more and more professional, it's becoming hard to speak about peace, brotherhood and honesty in sports. It is quite possible to say that the amount of money in sports and its activities is affecting administrators, sportsmen and spectators in a negative way. Because people are constantly in a struggle for their lives; this may turn into ambition sometimes, in order to gain certain things by any means. Same things can be seen in sports, resulting undesirable circumstances. In light of all these facts, today, peace and brotherhood, or in other words "fair play" in sports became specifically important.

In order to encourage peaceful manners and to teach the fair play concept, there are fair play awards. Through these awards, it is possible to point out the example behaviors and people. Also, the sports press, whose another duty is to explain and teach the fair play concept to other people, gains importance. Written press has an advantage of reaching great numbers of readers. Because of this, written press has a great importance in the work of expanding fair play.

The object of this study is to determine the fair play related reflections of Turkish written sports press and finding out the reasons of anti fair play writings if there is any. Also there is another aim of determining the reflections of fair play icons in sports press and through these collected data composing criteria for selecting those icons. Those criteria can be useful for certain authorities.

The necessary data for this study is collected mostly by scanning the archives of the newspapers Hurriyet, Milliyet, Fanatik, Zaman and Radial.

Keywords: press, football, fair play

GİRİŞ

Fair Play

Fair play ilk kez 18. yüzyıl sonu, 19 yüzyıl başlarında İngiltere’de okul sporu bağlamında kullanılır. Sporla sağlanan eğitimin bir ilkesidir. Diğer yandan bu kavram bir yaşama ölküsü ve “örnek insan” belirlemesi için kullanılmıştır (Erdemli, 1996). Fair Play insan uygarlığının ve hümanist düşüncenin temelidir (Bağcı, 2002). Fair Play, “gentleman” kavramına, oyunun kurallarına ve karşı takıma saygı duymayı anlatan bir sözcüktür (Erdemli, 1996). Bu kelimenin Türkçe karşılığı “dürüst oyun”dur ancak yüklenen anlam ise “sportif erdem”dir. Erdem kelimesi ahlaki üstünlük manasını taşımaktadır. Başka bir deyişle Fair Play, sporda ahlaklı olmak ve sporda ahlaki üstünlük göstermek anlamına gelmektedir. Sportif yarışmalarda bireylerin kendi egolarını aşarak, özveriyle doğrudan ödün verebilme becerisidir.

İngilizce kökenli olan Fair Play kelimesinin kökeninde birleşik bir kelime olan “fairness” sözcüğü vardır. Fairness sözcüğü, girilen uğraşta dürüst davranmak, hak gözeterek, şövalyece, mertçe, insana yaraşır biçimde yaşamak anlamına gelmektedir (Erdemli, 1996).

Hiç şüphesiz ki, Fair Play olgusunun uygulanabilmesi için, iyi sporcu olma, ahlaki değerlere sahip olma, dürüst olma, her şeyden önce “insan” olma gibi bir çok şart gerekmektedir. Ancak öte yandan insanlara Fair Play’in ne olduğunu, ne anlama geldiğini, nasıl uygulanabilir olduğunu öğretmek ve duyurmak gerekir. İşte burada gerek görsel gerekse yazılı basının çok önemli bir fonksiyonu göz önüne çıkmaktadır. Bu anlamda spor basınının insanlara olumlu mesajlar vermesi, Fair Play olgusunu onlara aşılması gibi yükümlülükleri bulunmaktadır (Erdemli, 1996).

Spor eyleminde yenmeyi-yenilmeyi, kazanıp-kaybetmeyi olağan karşılamayanlar, istemlerine ulaşmak için şiddete başvurmakta ve dolayısıyla Fair Play olgusunu hiçe saymaktadır (Şahin, 1998).

Fair Play’in iki türü vardır. Bunlar:

-Kurallara ilişkin Sportif Erdem (formal)

-Yaşama ilkesi olarak Sportif Erdem (informal)

Kurallara ilişkin sportif erdem, oyunun kurallarına uyma, herhangi bir nedenle kurallardan sapmamaktır (Erdemli, 1996). Başka bir deyişle, formal Fair Play, amir hükümler içeren oyun kurallarını kabullenme ve onlara kesinlikle uyma ile sınırlıdır (Ateşoğlu, 1974). Toplumsal yaşamda da her insan düzene uymaya, kurallara riayet etmeye çalışır. Sportif erdem ilk aşaması hakça, mızıkçılık etmeden oyunda oyunu düzenleyen kuralları bilerek uygulamak, olağan toplumsal davranışı içerir. Ahlak davranışı ise insan yaşamının sınır durumlarında gerklidir. Sporun, insanın ahlak yaşamı bakımından önemi de kendisini burada gösterir (Erdemli, 1996). Informal Fair Play ise, yaptırımlarla zorunlu tutulmayan, aksine sporda kuralların talep ettiğinin ötesinde, sporunun rakibi ile eşit şartlarda yarışma arzusunu, rakibin maruz kalacağı haksız durumları gidermek için gösterilen çabayı, kendi yarar ve yargısına uygun olmasa bile hakem kararlarına saygı göstermeyi, aleyhine de olsa hakemlerin doğru karar almalarına yardımcı olmayı, galibiyet ya da mağlubiyette ölçülü davranmayı esas almaktadır (Ateşoğlu, 1974).

Fair Play spordaki ahlaklıdır. Sporunun istediği şeyi meşru yoldan hoş bir rekabet ortamında, rakiplerine zarar vermeden elde etmesi ve seyircinin de aynı bilinçle sportif mücadelede rolünü almasıdır. Kısaca dürüst başarıdır. Diğer bir ifadeyle insanın kendisinden kaynaklanan bir sorundur. Kazanmak için her yolun mubah sayılmadığı, bursun yerini azmin aldığı, hoşgörü duygularının ön plana çıktığı spor anlayışıdır. Sporda amaç her yönden kendini geliştirmektir. Fair Play çerçevesinde bunu başarmak, sporu spor için yapmaktır (Erdemli, 1996).

İlkeleri ve Esasları:

Fair Play sporu, amatörce yapmaktır (Yıldırım, 1992). Fair Play; kendine, rakibine, takım arkadaşlarına, seyirci ve kamuoyuna saygıya dayanan bir hayat görüşüdür. Bu görüş “her ne pahasına olursa olsun kazanmayı istememek, gerekirse başarılı olmayı reddetmek” felsefesine dayanmaktadır (Şahin, 1998). Kurallara riayet, fırsat eşitliği, haksız avantajlardan kaçınma ve hakem otoritesine saygı (Yıldırım, 1992) kümesini de kapsmalıdır.

Sportif erdem, tek bir erdem değil, spora ilişkin tüm erdemleri içeren bir kavramdır. Nitekim kurallara ilişkin sportif erdemden, her spor türünün yapısına ve sonra da genel olarak spor olayına ilişkin kurallar bağlamındaki erdemler anlaşılır. Bir oyun olarak spordaki eşitlik ilkesine uymak, oyuna sportif yeterliğin en yüksek düzeyinde katılmak, doping ve benzeri yollara başvurmamak, sınır durumlarında kendine egemen olmak, sporu spor için yapmak gibi, sportif erdem içerikleri, her sporcu için olması doğallıkla gereklidir (Erdemli, 1996).

Fair Play, sporcuların yarışmalar esnasında, güçleşen şartlar altında dahi kurallara sabırla, tutarlı ve bilinçli olarak riayet etmeleri, fırsat eşitliğini bozmamak amacıyla haksız avantajları kabullenmemeleri, rakibin haksız dezavantajlarından yararlanmaya kalkışmama, rakibi düşman değil, aksine oyunun gerçekleşmesini sağlayan, eşdeğer haklara sahip birey ve partner olarak görmeleri ve değer vermeleri çabalarında kendini göstermek gibi ilkelere dayanmaktadır (Yıldırım, 2002).

Fair Play’in ilke ve esaslarını kesin ve net çizgilerle belirlemek tam olarak mümkün olmamaktadır. Çünkü konu insandır ve insan hareketleri anlık değişimler gösterebilir. Ayrıca insanca davranmanın bir sınırı

olmadığı için her an değişik hareketlerle karşılaşmak mümkündür. Bu bağlamda müsabaka ya da yarışma ortamında, gerektiği anlarda rakibe, seyirciye veya hakeme yardımcı olmak gibi insana yakışır bir şekilde davranmak ve bunu savunmak, naziklik göstermek, farklı olana hoşgörü göstermek (Gökçe*, 1995) Fair Play'in esasları arasında sayılabilir. Bu tür olumlu davranışları, Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi (TMOK) Fair Play Konseyi ödüllendirip basın yoluyla duyurarak izleyenlere özendirme yoluna gitmektedir.

Spor Ahlakı ve Fair Play

Son 20 yıldır dünyada yaşanan ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel değişimlerden spor da etkilenmiştir. Bugün Fair Play tanımına uygun düşen sporcu, antrenör, yönetici, spor yazarı, seyirci, taraftar ve sporun içinde yer alan yetkili insanlara sıkça rastlanamamaktadır. Takım sporlarından ferdi sporlara kadar bu etkinlikler dizgesinde yer alan kişi sporcu veya seyirci olsun hep kazanmaya motive edilmiştir (Şahin, 1998). Bu da insanları Fair Play'e aykırı davranışlara itmektedir. Başarı en güçlü motiv olunca ve bunu destekleyen güçler (izleyici, basın, yönetici, profesyonellik, vb.) de bulununca sporcu, bilinçsizce övülen ve önerilen, fakat gerçekte sporun da sportif erdemini de en büyük yok edicisi olan "sportif hırs"a kapılmakta, insani değerlerin yok edicisi olmaktadır. Oysa sporda başarı, **yeteneğin geliştirilmesi** ile sağlanır (Erdenli, 1996).

Sportif erdem, sporcunun **kendine egemenliğine** dayanmaktadır. Burada iki önemli güç iş başındadır. Bunlar: Öz-bilinç ve Ahlak değerlerini benimsemektir. Sporda başarı ölçüsünde "sporcu olmak" da önemlidir. Hatta insan açısından baktığımızda "sporcu" ya da "sportmen" olabilmek başarıdan önce gelir. Çünkü spor bir yaşama biçimidir, insan yaşamını tamamlar ve geliştirir. Küçük yaşta başlayan spor eğitimi başarının sporun özüne göre gelişmesini sağlar. Böylece genç hem kendisini, sınırlarını, gücünü bilip, onu geliştirip, yetkinleştirmek için yapması gerekenleri bilerek çalışacak, hem de sportif başarı uğruna spor ahlakını göz ardı edemeyecektir. Sportif erdem de spor gibi öğrenilir. Bu nedenle "spor yapay olarak aşılmasına karşın gerçek bir eylemdir. Spor hareketleri kendi anlamlarıyla birlikte insan yapımıdır" (Erdenli, 1996).

Fair Play'e uygun davranmak, duyguları kontrol etme, baskı altında tutma anlamına gelmez. En mutlu olduğu durumda bile sporcu veya seyirci bu mutluluğun bilincinde olmalı ve onu bilinçli olarak yaşamalıdır. Bu şekilde sporcu veya seyirci heyecan verici uyarıcıları bastırmayıp onları olumlu olarak yaşayabilir, kontrol altında tutup onlara hakim olabilir. Böylece duygularının kendiliğinden eylem güdüsü olarak etki etmelerini engeller (Baumann, 1994).

Ancak yine de sporu bir barış sembolü sayıp, centilmenlik, Fair Play, spor ahlakı gibi ülküsel kavramları gerektiğinden fazla yüceltmek, holiganlık olgusu karşısında, ulusal sporcu potansiyelini saha içi ve dışı güvenlik önlemi almadan kontrolsüz bırakmaya neden olmamalıdır. Sporda ontolojik anlamda kazanma ve yenilme vardır. Sözde seyirci ne kadar "spor barıştır, centilmenliktir" dese de önlem almak gerekli olacaktır (Erkal, Güven, Ayan, 1998).

Medya ve Fair Play

Yapılan son istatistiklere göre ülkemizin hemen hemen bütün bölgeleri radyo, televizyon yayınlarını alabilmekte, gazete ve dergi gibi basılı yayınlara ulaşabilmektedir. Gazeteler en çok ve en sık kullanılan araçlardan birisidir (Onal, [t.y.]). Bu bakımdan gerek görsel ve işitsel, gerekse yazılı basının insanlara haber veya bilgiyi ulaştırması da hızlı ve yaygın olacaktır. Diğer taraftan, Karaküçük ve Yenei'in yaptığı bir araştırmanın sonucuna göre, Türkiye'deki gazetelerin % 12'lik bir oranda spor haberlerine yer ayırdıkları, branşlara göre dağılımda ise % 84,5 futbol haberleri ve % 15,5 diğer tüm branşlara ait haberler yer almaktadır (Karaküçük, Yenei, 1997). Bu rakamlar dikkate alınrsa, gazetecilerin eğitimciler kadar önemli rolleri olduğu (TMOK, 1988) ve gazetelerin de eğitim araçlarından biri varsayılmasının gerekliliği önem kazanacaktır. Bu bakımdan sporda Fair Play olgusunun ne olduğu, nasıl uygulandığı konusunda özendirici haberlerin yayınlanması insanların o konuda fikir sahibi olmalarını sağlayacaktır. Özellikle spor basınına büyük bir sorumluluk yüklenmiştir. Buna rağmen basında her zaman iyi haberlerle karşılaşmak mümkün olmamaktadır. Tabii ki kötü haberler de yayınlanmalı ama provoke özellikli olmamalıdır. Fair Play'e uygun olmayan davranışların yanlış yönlerinin öğretilmesi daha güdüleyici olabilir. Fair Play'e uygun davranışların da özendirici ve eğitici biçimde yayınlanması gerekir. Bu manada, basındaki Fair Play yansımalarının yorumlarını, basın mensuplarının kendi ifadeleri ve örnekleriyle açıklamak daha net ve anlaşılır olacaktır. Basında iyi olanın daha fazla yansıtılması Fair Play açısından gereklidir. Örneğin; sportmence bir hareket birkaç kez yayınlanıyorsa, sportmenlikle bağdaşmayan bir davranışın yayını çok daha az yapılmalıdır (Jacopsen, 1995).

Öte yandan, paranın spor üzerindeki etkisinin ne kadar arttığı ve sosyal yaşamın birçok başka alanı gibi basını da etkilediği gözlemlenebilmektedir. Gazete, radyo veya televizyon kanalındaki haberler çevrenin, toplumun bir yansımasıdır. Gazeteci bağlı olduğu şirketin emrinde, direnmeye çalışsa bile kısıtlamalarla karşılaşmaktadır (Sporidisi, 1995). Bu nedenle gazeteciler her zaman istekleri doğrultusunda tarafsız yayımlar yapamamaktadırlar. Dolayısıyla bazen insanlara asil duyurulnak istenen konular onlara ulaştırılamamaktadır. Bu sebeplere bağlı olarak, sporun toplumsal sağduyusu ve halis sporun savunucusu olması gereken spor basını ise arada sırada "Fair Play" savunuculuğu yapmasına karşın yine de sayfasını satabilmek için gidişe ayak uydurmakta ve böylece spordaki çöküşü kendi gücü ölçüsünde desteklemektedir (Erdenli, 1996).

Ayrıca spor medyası dünyanın her yerinde, büyük ölçüde kulüpçülüğün ve aşırı milliyetçiliğin esiri durumundadır. Medyada herhangi bir kulübün sözcüsü gibi davranan kişiler çoğunluktadır. Uluslararası müsabakaların pek çoğunda ulusal medyalar hep milliyetçilik etkisi altında kalmakta ve haksız da olsalar taraflı yayınlar yapmaktadırlar. Sporun bir endüstri, bir ticaret konusu olduğu ve kâr-kazanç meselesine dönüştüğü söylenebilir. Endüstri haline gelen spor dolayısıyla idealizmini kaybetmiş görünmektedir. Yalnız spor değil, medya da bir endüstridir ve bu bağlamda tarafsızlığını yitirdiği ve üzerine düşen vazifeleri tam yerine getiremediği için medya da idealizmini kaybetmiş görünümündedir. Gazetelerin, televizyonların başında, onları yönetmekte olan profesyonellerin ticari profesyoneller olmaları meseleyi halletmemektedir. Çünkü medya kâr amacıyla hareket eden kuruluşlar haline gelmiştir (Bağcı, 1995).

Türkiye’de tirajı yüksek gazeteler incelendiğinde genelde bir günde yaklaşık 2-2,5 sayfa spora yer verdikleri görülecektir. Spora ayrılan bu sayfalarda tabii ki eğitici yorumlar vardır ama genelde futbol kulüplerinin haberleri o sayfaların çoğunu kaplamaktadır (Şeren, 1995). Diğer taraftan, profesyonel gazeteci olmayan kişiler spor yorumculuğu yapmaktadırlar. Bunlar, formalı yorumcular geleneğini oluşturmakta ve gerçeği değil taraftarların istediklerini yazmaktadırlar (Gökçe*, 1995).

Fair Play konusunda medyanın şöyle bir ilkeye sarılması gerekir. Eleştiri yapma fırsatına sahip olanlar, kendileri de eleştirilmeye açık olmalıdır. Eğer, Fair Play medyadan başlayarak topluma dağıtılacaksa, medyanın da kendini eleştiriye açık olması gerekir. Medya Fair Play’i tanıtacaksa, kişi, kulüp veya milliyetçiliğe değil, ilkelere taraf olması gerekir; İlkeye taraf olmak objektiflikür (Gökçe*, 1995).

Teknolojinin ve spor izleme koşullarının daha çağdaş hale geldiği statlarda şiddetin artmasının nedeninin, ekonomistlerin görüşü olan “giderek zorlaşan yaşam koşulları” ve eğitim eksikliğinin olması mümkündür. Örneğin; İngiltere’de 1965 yılında bir futbol fanatiğinin sahaya el bombası atması, dünya medyasını 1966 Dünya Kupası finalleri için İngiltere’ye koşuşturmaya yetmiştir. Ancak medya ne İngiltere’nin şampiyonluğunu ne de Almanların büyük iddiasını tartışmaya değil, fanatik seyircilerin Dünya Kupası’nda ne yapacaklarını görüntülemek, anlatmak, taşkınlıkları dile getirmek için İngiltere yolunu tutmuşlardır. İşte medyanın magazin anlayışı 1966’dan sonra daha büyük felaketlerin, daha büyük olayların, daha yüksek tirmanışların da nedeni olmuştur (Yücelman, 1995).

1991 Akdeniz Oyunlarında futbolda Türkiye ile Yunanistan final maçı yapmaya hak kazanmış ve maçtan önceki günlerde yayınlanan gazetelerin hemen hepsinde “Yenin”, “Ezin”, “Öldürün” gibi manşerler yerini almıştır. Maçı seyretmeye giden 25.000 kişi o yazıları okuyarak gitti (Onuk, 1995). Doğal olarak maçı seyretmeye giden binlerce insan bu tür yazılardan olumsuz etkilenecek ve negatif bir ruh haliyle maçı seyredecektir. Buna bağlı olarak da Fair Play’e aykırı davranışlarda bir artış da olacaktır.

Avrupa Fair Play Konseyi bütün ülkelere Fair Play konusunda bazı testler uygulamıştır. Bu testlerin sonucuna göre, meydana gelen olaylarda, direkt seyirci suçlu değildir, seyirciyi etkileyen faktörler de vardır. Yapılan iş müşterektir; Başka bir deyişle, bu ortaklıkta medyanın görevi iyiyi göstermektir (Arıpınar, 1995).

Türk Spor Basınına Yansıyan Fair Play Örnekleri Basındaki Fair Play’e Uygun Davranış Örnekleri

2002 yılı Dünya Futbol Şampiyonasında Türkiye, üçüncülük maçı oynadı. Maçı kazanmak ülkenin çıkarları açısından önemliydi. Ancak daha önemli olan, maç esnasında ve sonrasında Türk ve Koreli taraftar, oyuncu ve yetkililerinin göstermiş olduğu dostluk gösterisi vasıtasıyla verilen mesajdı (Hürriyet, 01 Temmuz 2002).

Fenerbahçe futbol takımının Hırvat yıldızı Milan Rapaic, G.Saray derbisinde, Okan’ın girdiği ikili mücadele sonrasında yerde yatıp görmüş ve takımını gol pozisyonuna sokacağı anda topu dışarı atmıştır. Şampiyonluğu büyük ölçüde belirleyecek bu maçın yüksek tansiyonuna rağmen topu kasıtlı olarak taca atan Rapaic’e önce tepki gösteren sarı lacivertli tribünler daha sonra alkışladılar (Hürriyet, 8 Mayıs 2001).

Denizlispor futbol takımı, taraftarlarını centilmenliğe davet ederek, Türkiye’de ilk olacak bir örnekle, tribünlerin önündeki tel örgülerini kaldırmıştır. Bu nedenle dönemin Spordan Sorumlu Devlet Bakanı Fikret Ünlü, Denizlispor’u, Sporda 2001 yılı Fair- Play Ödülü için aday göstermiştir (Hürriyet, 14 Nisan 2001).

Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Fair Play Konseyi, 1983 yılında, Konya Amatör Ligi’nde bulunan Derbentspor’un 23 yaşındaki kalecisini ödüle layık bulmuştur. Kaleci, takımının maçı kaybetmesini göze alarak, gol kararında tereddüde düşen hakeme topu kale çizgisinin içerisinden çevirdiğini söyleyerek dürüstlük örneği göstermiştir. Bu davranışıyla sadece Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Fair Play Konseyi’nin ödülünü kazanmakla kalmamış, aynı yıl Uluslararası Fair Play Konseyi’nin büyük ödülünü de kazanmıştır. Aynı sporcu daha sonra bir takımın başına antrenör olarak geçmiş, 1988 yılında çalıştırdığı takımın oyuncularını, bir sezon boyunca, hiç sarı veya kırmızı kart görmemiştir. Hiç şüphesiz ki, bunda oyuncular kadar o takımı çalıştıran kişinin rolü de inkar edilemez. Ayrıca bu davranışından ötürü “Sportif Davranış Şeref Diploması” alan İsmet Karababa, gelecek nesillere, yalnız sporculara değil, Türk insanına, gençlere ve çocuklara örnek bir kişiliktir. Türkiye’nin spor dışında kalan bir çok alanında da bu Fair Play anlayışına ihtiyacı vardır (Şavkay, 25 Mayıs 2000).

Galatasaraylı yönetici ve futbolcuların küfür ve anarşiyi önlemek için oynanacak olan Gençlerbirliği maçına, "Burası Ali Sami Yen, Burada Küfür Yok" pankartıyla çıkması, maç öncesi ve sırasında tribünlere elektronik skorboarddan futbolcuların Fair-Play ve birlik beraberlik mesajlarının gösterilmesi, sarı kırmızılı futbolseverlerin maç öncesinde ve sırasında zaman zaman stat hoparlörlerinden anons yapılarak kötü tezahüratlarda bulunmamları yolunda uyarılması, ayrıca bastırılacak el ilanlarının biletlerle taraftarlara dağıtılması ve taraftarların kötü tezahürata karşı bilinçlendirilmesi (Hürriyet, 26 Eylül 1998), Fair Play'i uygulama ve uygulamayı öğretici çabalar olarak gösterilebilir.

Galatasaray Yönetimi'ni roplayan başkan Özhan Canaydın, sezon süresince hiçbir idarecinin rakipler aleyhine veya rakip taraftarı kışkırtıcı demeçler vermemesini istemesi, müsabakaların Fair-Play içinde geçmesi için elinden geleni yapacağını açıklaması (Fanatik, 09 Ağustos 2002), kişisel bazda bir erdemdir, kulüpler bazında ise bir eğitim aracı olarak nitelendirilebilir. Yine Galatasaray Spor Kulübü Başkanı Özhan Canaydın'ın, üç büyük ve kardeş kulüp olarak statlarda kötü tezahüratı önlemek için kararlı olduklarını söylemesi, Fair Play'i her anlamda gerçekleştirmek ve statlardaki küfürü ve kötü tezahüratı tamamıyla yok etmek amacıyla elinden gelen her şeyi yapacağını vurgulaması (Milliyet, 12 Ağustos 2002) ve "rakiplerimizle çok iyi anlaşıyoruz, inşallah Fair Play'i oturtacağız" (Milliyet, 05 Temmuz 2002) demecini venmesi spor camiasına basın yoluyla verilen net bir mesajdır.

Yine Galatasaray Spor Kulübü başkanı Canaydın Fenerbahçe ile oynadıkları derbi maçta takımı 6-0 yenilmesine rağmen Fenerbahçe'nin attığı her golü alkışlamıştır (Fanatik, 08 Kasım 2002). Başka bir örnekte, "Fenerbahçe'yi uluslar arası maçlarda desteklerim" (www.galatasaray.com, 06 Eylül 2002) şeklinde basına açıklama yapması, ezeli rekabetin değil, ebedi dostluğun çağrısıdır. Özellikle basında çok fazla ön planda bulunan bir kişinin bu tip davranışlar sergilemesi basını takip eden diğer tüm insanların taktirini kazanabileceği gibi bir çoğuna da örnek olacaktır. Etki-tepki prensibinden hareketle, karşıdaki insana Fair Play ruhu ile yaklaşırsa aynı derecede insanca bir cevap alınacaktır. Başka bir deyişle önce insanın kendisi özveri göstermeli sonra karşıdakinden beklemelidir.

Başka bir örnek ise, Denizlisporlu futbolcular sahaya "Avrupa'nın gururu Galatasaray'a Şampiyonlar Ligi'nde başarılar dileriz" pankartıyla çıkması, taraftarların da, başta Dünya Kupası'nda forma giyen oyuncularını tribüne çağırıp, "Türkiye sizinle gurur duyuyor" diyerek tezahürat etmeleri (Milliyet, 17 Ağustos 2002) sporda dostluk ve kardeşlik temasına iyi bir vurgudur.

Bir başka Fair Play çağrısını, Fenerbahçe Spor Kulübü bir maçtan önce, yetkililer tarafından dağıtılan ve 35000 futbolseverin doldurduğu Şükrü Saraçoğlu Stadı'nda elden ele dolaşan, Fair Play ruhuna uygun bir şekilde hazırlanan bildiri şeklinde yapmaya çalışmıştır (www.fenerlist.org, 22 Ağustos 2000).

Bu örnekte ise Türkiye'nin önde gelen üç futbol takımının yöneticilerinin yaptıkları Fair Play çağrıları ve bu çağrıları yaparken basından daha iyi destek alabilmek için temenniler dikkati çekecektir. Spor kulüplerinin ifadelerinden basının Fair Play konusunda yeteri kadar destek vermedikleri anlaşılabilir. Bu konuyla ilgili, Fenerbahçe Başkanı Aziz Yıldırım, sporun asıl amacı olan dostluk ve kardeşliğin olmadığı bir ortamda spordan söz edilemeyeceğini belirtirken, kulüp olarak küfre savaş açtıklarını da kaydetmiştir. Başkan Yıldırım, olayın iyi niyet temennileriyle çözülemeyeceğini, basın-yayın organlarındaki provoke yazıların da son bulması gerektiğini ifade etmiştir. Galatasaray Başkanı Özhan Canaydın ise 2002 Dünya Kupası'nda örneğini bütün dünyanın gördüğü dostluk gösterilerinin Türkiye sınırları içinde de pekâlâ gösterilebileceğini, bunun için seyircilerin, basının ve idarecilerin biraz daha özveri ve iyi niyet taşımaları gerektiğini kaydetmiştir. Beşiktaş Kulübü Başkanı Serdar Bilgili de Türk sporda temiz ve küfürsüz bir geleceğe çok ihtiyaç duyulduğunu dile getirmiş, bu konuda en büyük görevin ise medyaya ve spor yöneticilerine düştüğünü, herkesin sorumluluğunu bilmesi halinde yaşanır bir sportif dünya ile iç içe gelececeklerini söylemiştir (Bürkük, 08.08.2002). Bütün bu ifadeler, Fair Play konusunda basına düşen vazifenin büyüklüğünü göstermektedir.

Bu konuyla ilgili olarak Sivasspor yönetimi ise, tribünlerdeki kötü tezahüratı önlemek için bayanları maça davet ederek (Fanatik, 22 Ağustos 2002), çoğunluğu erkek olan futbol seyircisini daha nazik ve kibar davranmaya sevk etmek ve dolayısıyla Fair Play ilkelerine uygun tavırlar sergilenmesini sağlamaya çalışmıştır.

Basındaki Olumsuz Yansımalarından Örnekler

Samsunspor ve Fenerbahçe futbol takımları arasında oynanan müsabakada Fenerbahçe takımından Metin Diyadin'in ayağı kırılmıştı. Oyuncunun sakatlanmasına sebep olan Samsunspor takımından Vural'a gazeteciler "Metin'in ayağının kırıldığı" söylüyorlar, Vural ise. "Öyle mi olmuş? Şimdi sizden duyuyorum. Futbolda böyle şeyler olur. Üzgünüm!" (Sağiroğlu, 24 Şubat 1999.) şeklinde sık olmayan, Fair Play anlayışına ters düşen bir biçimde ifade kullanmıştır. Basında bu tür haberler ders verecek nitelikte yer almalıdır. Ayrıca bu tür davranışlar sporcuların sicillerinde somut anlamda yerlerini almalı. Bu sayede gelecekte sporcu kişiliği hakkında bilgiye ulaşmak daha kolay sağlanacaktır.

Arsenal Teknik Direktörü Arsene Wenger, İngiltere Federasyon Kupası eleme maçında, sakatlıktan sonra oyunu başlatan futbolcusunun topu Sheffield United'li oyuncuya vereceği yerde, arkadaşına kullanması ve bu akında gol atmasını kendine yedirememiş, bu golle maçı kazanan Arsenal'in teknik direktörü, kulübü adına Federasyon'dan özür dileyerek, müsabakanın tekrarını istemiş ve dileği kabul edilmişti. Bu örnek Fair Play açısından az görülecek örneklerden sayılabilir. Benzeri bir olay, Ankara'da Ankaragücü-Çanakkale Dardanel

maçında gerçekleşmiş ve Ankaragücü takımı "centilmenlik dışı" bir golle sahadan galip ayrılmıştı. O tarihlerde Dardanel'in başında teknik direktör olan ve sürekli Fair-Play'den bahseden Erdoğan Arıca, birkaç zaman sonra Göztepe'ye teknik direktör olmuştu. Göztepe-Kasımpaşa lig maçında dışarı giden topa hakem Reha Bıçıcı "gol" kararı vermişti ve bu golle Göztepe, Ankaraspor'un 1 puan önünde Play-Off Grubu'na yükselmişti (Sağiroğlu, 24 Şubat 1999). Bu örnekte Arıca'nın Arsenal teknik direktörüne benzer bir davranış sergilemesi beklenirdi. Ancak kişisel veya kurumsal bir takım çıkarlar, kişilerin dürüst davranmalarına engel olabilmektedir. Eğer, centilmenlikten, adalet, saflık ve temizlikten bahsediliyorsa, önce insanlar kendilerine özeleştiri yapmalı ve sonra karşı tarafa yönelmelidir.

Milli Takım oyuncumuz olan Alpay Özalan, İngiltere'de düzenlenen 1996 Avrupa Şampiyonası'nda Hırvatistan maçında 87. dakikada gole giden Vlaović'i düşürmeyip ay yıldızlı ekibin gol yemesine neden olmuş ve bu hareketiyle Fair Play ödülü almıştı. Aynı oyuncu bu kez 2000 Avrupa Şampiyonası'nda ise, çeyrek final maçında Fair Play kurallarına ters bir hareketle maçın 29'uncu dakikasınca rakip ceza alanında Couto'ya yumruk atmaya kalkınca kırmızı kart görmüştü (Hürriyet, 25 Haziran 2000). Daha önce Fair Play'e uygun davranıştan ödül almış bir sporcunun zaman sonra tam ters biçimde davranmaması gerekir. Aksi takdirde daha önce aldığı ödül gölgelenmiş olur, hatta unutulabilir. Diğer yandan, bu örnek spor basınının, bazen ülkeler arası bazda da olsa sadece galibiyet yansıttığının ve o an için Fair Play'in öneminin kalmadığının bir ifade biçimi sayılabilir. Alpay'ın yaptığı Fair Play'e yaraşır davranış, "*milli takımın gol yemesine neden oldu*" anlamıyla Fair Play'den çok uzak bir ifade kullanılarak yayınlanmıştır. Bu ifadeyi Alpay: "*Hırvatistan maçında Vlaović'i düşürmediğim için Fair Play ödülü aldum ama beni vatan haini ilan ettiler*" (Hürriyet, 22 Aralık 2000) sözleriyle doğrulamaktadır. Alpay Özalan 1996'da Fair Play ödülü almış, ancak Türk seyirciler ve basın Alpay'a yeniliğe neden olduğu için çok acımasız eleştiriler yapmışlardır. Bunun sebebi spor camiasının "sadece galibiyet" demesi ve "insanca yarışmak" kelimesinin unutulması olabilir. Aslında Fair Play esaslarına göre doğru olan Alpay'ın davranıştıydı. Ayrıca bu davranış benzer durumlara örnek olmalı ve süregelmelidir. Başka bir deyişle hem başka sporculara örnek olması hem de ayı sporcunun bu gibi davranışları devam ettirmesi gerekir. Bu sayede daha önce aldığı ödülü de hak ettiğini ispatlamış olacaklardır. Öte yandan bu örnekte, basının her zaman Fair Play olgusuna ilkelerindeki gibi riayet ermediği de görülmektedir.

Başka bir örnekte ise, Alpay'ın, Türkiye-Portekiz maçında, Portekiz'li oyuncu Fernando Couto, ile girdiği mücadelede refleksif hareketini hakem kırmızı kart ile cezalandırmasıydı (Akşam, 27 Haziran 2000). Couto ise maçtan sonra Alpay'ın hareketinin bir refleks olduğunu açıklamıştı. Aynı maçta Arif'e ceza sahası içinde faul yapmış, ancak hakem penaltı atışı vermemişti. Bu konuyla ilgili olarak da "Arif'e yaptığım faulün penaltı ile birlikte kırmızı kartı getirmesi gerekirdi" şeklindeki açıklamasını maçtan sonra yapmıştı. Bu örnekte Couto, bir dürüstlük örneği göstermiş maçla, ilgili birkaç itirafta bulunmuş görünmektedir. Ancak Fair Play'de asıl olan bu itirafları maç anında yapabilmektir. Başka bir deyişle dürüst oyun eşit şartlarda mücadele ilkesi budur. Fair Play kurallarına göre dürüstçe davranış müsabaka esnasında olursa esastır. İlk bakışta Fair Play'e uygun bir davranış gibi görünmesine karşın dikkatlice incelendiğinde insani erdemlere yakışmayacak bir örnek olduğu görülecektir.

Fair Play Derbisi isimli bir yazıda, Fenerbahçe ve Galatasaraylı eski oyuncuların ezeli rekabet öncesi yemekte buluşması, eski günlerdeki sahada yaşanan ölümüne savaşı, saha dışındaki dostluğu anımsatıp centilmenlik çağrısı yapmaları anlatılmaktadır (Star, 05 Kasım 2002). Bu örnekte; eski futbolcuların bir araya gelip centilmenlik çağrısı yapması çok sportmence bir davranış olmasına rağmen, basının bu olayı "ezeli rekabet", "ölümüne savaş" kelimelerini kullanarak dikkatsizce yayınlaması yapılan Fair Play çağrısına tezat olmaktadır.

Buradaki örnekler Fair Play ruhunu zedeleyici örneklerdir. Bu gibi davranışların sebebi futbolun tam profesyonel olması, çok büyük miktarlarda paraların dönmesi ve bunlara bağlı olarak da kazanma hırsının her şeyin, insanlığın bile önüne geçmesinden kaynaklanmaktadır. Ama ne olursa olsun doğru olan insanca, karşılıklı saygı ve amatörcü düşünce tarzı ile hareket etmektir.

Sonuç itibarıyla, zaman zaman basında olayların fazla abartıldığı, Fair Play'in anlatılması bakımından yetersiz kaldığı, bazen de sportif erdeme uymayan davranışlardan daha çok bahsedildiği görülmektedir. Galatasaray başkanı Canaydın'ın 11 Eylül 2002 Milliyet gazetesinde yayınlanan bir demecinde: "En hassas nokta, stadlarımızda yaşatılması gereken Fair Play ruhudur. ancak bu konuda, basına da görev düşmektedir. Olayların medyada fazla büyütülmemesi gerekir, aksine kulüplerin bu konuyla ilgili eğitim faaliyetlerine destek olunması gerekir" (Özer, 11 Eylül 2002). şeklinde ifadelerle basını hem eleştirmiş hem de önerilerde bulunmuştur. Hatta başka bir ifadesinde. "*Fair Play için adım atacağım, bana basın olarak yardımcı olmadım. Ama olunuyor...*" şeklinde de medyayı uyarma yoluna gitmiştir (Radikal, 11 Kasım 2002).

SONUÇ

Basının kitlelere ulaşması diğer tüm iletişim ve bilgi kaynaklarından daha hızlı ve daha etkilidir. Bugün birçok insan televizyon, radyo veya gazete gibi basın araçlarından en az birine çok rahat ulaşabilmektedir. Bu bakımdan kitlelere ulaşım hızı ve yaygınlığı tartışılmayacak kadar yüksektir.

Türkiye’de spor özellikle de futbol sevilen bir kavramdır. Buna bağlı olarak, sporu seyreden veya bir şekilde ilgilenen bütün insanlar spor basınına takip eder duruma gelmiştir. Herhangi bir sporla ilgili bilgisi olmayan insanlar bile o spor dalı hakkında sıkı tartışmalara girebilmekte, basından takip edebildikleri ölçüde birbirleri ile münazara edebilmektedirler.

Fair Play ilkelerinin seyirci, basın, yönetici yönlendirmesi ile uygulamada en çok güçlük çekilen spor branşı hiç şüphesiz futboldur. Türkiye’de ve bir çok ülkede de popüler olan bu spor dalında sıklıkla Fair Play ihlalleri olmaktadır. Bu durumda dahi basın, bir taraftan kötü örnekleri anlatırken, diğer taraftan da iyi örnekleri daha çok yayınlamaya çalışmalıdır.

Bu çalışmada örnek alınan yazılı basın yayınlarından hareketle Türkiye gazetelerinin veya gazetecilerinin Fair Play’e bakış açıları hakkında fikir yürütülebilir. Türk yazılı basınının zaman zaman Fair Play ilkelerine aykırı davrandıkları, örneklerden görülmektedir. Bu gözlemi, Kahraman Bapçum (Milliyet Gazetesi), Turgay Şeren (Hürriyet Gazetesi), Atilla Gökçe (Türk Spor Yazarları Derneği Başkanı), Doç Dr. Deniz Gökçe (Sabah Gazetesi), Abdülkadir Yücelman (Cumhuriyet Gazetesi), Kenan Onuk (ATV Televizyonu Spor Müdürü) gibi gazeteciler, kendi ifadeleri ile de desteklemektedirler. Aynı ifadelerden, Fair Play olgusunun ne olduğu, nasıl uygulandığı konusundaki örneklerin çokça yayınlanması gerekliliği de anlaşılmaktadır.

Basında Fair Play’e uygun olmayan davranışların çok az, uygun olanların ise çokça yayınlanması sporla ilgilenen milyonlarca insana çok net ve anlaşılır biçimde insanlık ve centülmenlik dersi verebilir. Bu tip örnekler teşvik edici niteliktedir.

Öte yandan Fair Play Ödülleri dağıtılırken basının etkisi çok daha fazla olmalıdır. Çünkü basında çokça yer alan Fair Play’e uygun davranışlar insanlara ulaşır onlar için belki bir eğitim aracı belki de akılda kalıcı bir ders olabilecektir. Dolayısıyla buna sebep olan örnek davranışın sahibi Fair Play ödülüne aday gösterilebilmelidir. Başka bir deyişle, yapılan Fair Play’e uygun bir davranışın basındaki yansımaları ödülü alabilmesi için bir kıstas kabul edilmelidir. Burada, verilen örneğin iyi veya kötü oluşunun insanlara eğitici rolü düşünülmelidir. Ayrıca Yıldırım’ın da belirttiği gibi, Fair Play Ödülüne aday gösterilen veya layık görülen sporcu veya yöneticinin daha önceki spor yaşantıları izlenmeli, sporcunun sicilleri araştırılmalı ve sonuca göre ödüle layık olup olmadığı kararına varılmalıdır. Hatta tek bir hareketinden dolayı ödül verilmiş kişilerin sonraki hayatları da incelenmeli ve Fair Play ruhuna uygun olmayan davranışlar sergilemesi durumunda TMOK tarafından yazılı olarak uyarılabilir veya gerekirse, basın yoluyla duyurularak ödülü geri alınabilmelidir (Yıldırım, 2002). Buna “**sürengelik prensibi**” denilebilir. Örneğin; Alpay Özalan gole giden rakip oyuncuyu düşürmediği için ödül almıştı. Ancak Alpay Özalan’ın sporcunun geçmişi araştırılırsa genelde hırçın ve sert tavırlı oyunu dikkat çekecektir. Ayrıca bir sonraki uluslararası maçta rakibini çok sert bir şekilde düşürmüş ve penaltı atışına sebep olmuştu. Yaptığı bir tek olumlu hareket için ödül verilmesi bu bağlamda yanlış kabul edilebilir. Bu konuda Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Fair Play Konseyi gerekli araştırmaları yapabilecek ve sonuçlandırabilecek yeterlidir. Örneğin, Galatasaray Spor Kulübü Başkanı Özhan Canaydın, TMOK tarafından Fair Play Ödülüne layık görülmüştür (12 Kasım 2002 Sabah). Nitekim, Canaydın’ın sporcunun geçmişi ve başkan olduğu tarihten bu güne kadar geçen zaman içerisindeki davranışları incelendiğinde ödüle layık görülmesinin haklı bir sonuç olduğu söylenebilir. Başka bir ifadeyle, Canaydın’ın ödüle layık görülmesi, sürengelik prensibi ile paralellik göstermektedir.

KAYNAKLAR

- “Alpay İsyan Etti”, **Hürriyet Gazetesi**, 22 Aralık 2000
“Altın Kalpli Rapaic”, **Hürriyet Gazetesi**, 08 Mayıs 2001
ARIPINAR, E., “**Fair Play ve Medyanın Sorumluluğu**”, Avrupa Fair Play Birliği 1. Genel Kurulu Toplantı Kitapçığı, İstanbul, 22-24 Eylül 1995
ATEŞOĞLU, M., **Sporda Erdemlik**, Gençlik ve Spor Bakanlığı Yayınları, Yayın No: 29, Ankara, 1974
BAPÇUM, K. “**Fair Play ve Medyanın Sorumluluğu**”, Avrupa Fair Play Birliği 1. Genel Kurulu Toplantı Kitapçığı, İstanbul, 22-24 Eylül 1995
BAPÇUM, K., **Sınırdaki Fair Play**, Fair Play Sınır Toplantısı Kitapçığı, Edirne, 24 Mayıs 2002
BAUMANN, S., **Uygulamalı Spor Psikolojisi**. (çev: İkizler, C.H., Özcan, A.O.), Alfa Basın Yayın Dağıtım, İstanbul, 1994
BÜRKÜK, M., “**Küfre hayır, fair-play’e evet**”, Zaman Gazetesi, 08 Ağustos 2002
“Canaydın Konuştu...”, **Radikal Gazetesi**, 11 Kasım 2002
“Canaydın’a Onur”. **Sabah Gazetesi**, 12 Kasım 2002
“Canaydın’dan Ulumatom”. **Fanatik Gazetesi**, 09 Ağustos 2002
“Cimbom’dan Fair-Play Atağı”, **Hürriyet Gazetesi**, 26 Eylül 1998
“Couto’nun İtirafı”, **Akşam Gazetesi**, 27 Haziran 2000
DEMİRKOL, M., “**O Bunu Hak Etmedi**”, Milliyet Gazetesi, 09 Kasım 2002
ERDEM, S., “**Olimpizm, Olimpik Hareket ve Fair Play**”, Hacettepe Üniversitesi, Yedinci Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi. Kongre Kitabı, s.142-147, 27-29 Ekim 2002 Kemer-Antalya
ERDEMLİ, A., “**Fair Play Düşüncesi**”, Olimpiyat Dünyası Dergisi.

- ERDEMLİ, A., **İnsan, Spor ve Olimpizm**, Sarmal Yayınevi, İstanbul, 1996
- ERKAL, M.E., GÜVEN, Ö., AYAN, D., **Sosyolojik Açıdan Spor**, Der Yayınları, 3. Basım, İstanbul, 1998
- "Fair Play Çağrısı", **Milliyet Gazetesi**, 12 Ağustos 2002
- "Fair Play Derbisi" **Star Gazetesi**, 05 Kasım 2002
- "Fair-Play Oturacak", **Milliyet Gazetesi**, 05 Temmuz 2002
- "Fener'i Desteklerim!", www.galatasaray.com, 06 Eylül 2002
- "Fenerlinin Yemini", www.fenerlist.org, 22 Ağustos 2000
- GONCALVES, C., **Sınırdaki Fair Play**, Fair Play Sınır Toplantısı Kitapçığı, Edime, 24 Mayıs 2002
- GÖKÇE, A., "**Fair Play ve Medyanın Sorumluluğu**", Avrupa Fair Play Birliği 1. Genel Kurulu Toplantı Kitapçığı, İstanbul, 22-24 Eylül 1995
- GÖKÇE, D., "**Fair Play ve Medyanın Sorumluluğu**", Avrupa Fair Play Birliği 1. Genel Kurulu Toplantı Kitapçığı, İstanbul, 22-24 Eylül 1995
- İLGÜN, H., "**Denizli'ye Fair -Play...**", **Hürriyet Gazetesi**, 14 Nisan 2001
- JACOBSEN, O., "**Fair Play ve Medyanın Sorumluluğu**", Avrupa Fair Play Birliği 1. Genel Kurulu Toplantı Kitapçığı, İstanbul, 22-24 Eylül 1995
- "Kalplerin Ödülü Bizlerin", **Hürriyet Gazetesi**, 01 Temmuz 2002
- KARAKÜÇÜK, S., YENEL, F., "**Türk Sporunun Gelişmesi ve Topluma Yaygınlaştırılması Bakımından Basının Etkinliği**", Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, cilt:2 sayı:2, s.56-67, Ankara, 1997
- ONAL, G., **Halkla İlişkiler**, Türkmen Kitabevi, İstanbul, [t.y.]
- ONUK, K., "**Fair Play ve Medyanın Sorumluluğu**", Avrupa Fair Play Birliği 1. Genel Kurulu Toplantı Kitapçığı, İstanbul, 22-24 Eylül 1995
- ÖZER, H., "**Hepimiz Boğuluruz**" **Milliyet Gazetesi** 11 Eylül 2002
- ÖZTÜRK, F., **Toplumsal Boyutlarıyla Spor**, Bağırhan Yayınevi, Ankara, 1998
- SAĞIROĞLU, D., "**Fair-Play Masalı!**", **Hürriyet Gazetesi**, 24 Şubat 1999
- "Sivas'tan Küfure İlginç Önlem". **Fanatik Gazetesi**, 22 Ağustos 2002
- SPORİDİS, E., "**Fair Play ve Medyanın Sorumluluğu**", Avrupa Fair Play Birliği 1. Genel Kurulu Toplantı Kitapçığı, İstanbul, 22-24 Eylül 1995
- ŞAHİN, M., **Spor Ahlakı ve Sorunları**, Evrensel Basın Yayın, İstanbul, 1998
- ŞAVKAY, T., "**Spörcü Ruhu & Fair Play**" **Hürriyet Gazetesi** 25 Mayıs 2000
- ŞEREN, T., "**Fair Play ve Medyanın Sorumluluğu**", Avrupa Fair Play Birliği 1. Genel Kurulu Toplantı Kitapçığı, İstanbul, 22-24 Eylül 1995
- "Teşekkürler", **Fanatik Gazetesi**, 08 Kasım 2002
- TOK, H.H., **Sınırdaki Fair Play**, Fair Play Sınır Toplantısı Kitapçığı, Edime, 24 Mayıs 2002
- "Türkiye'nin Fair Play Gururu". **Hürriyet Gazetesi**, 03 Ocak 2002
- TÜRKİYE MİLLİ OLİMPİYAT KOMİTESİ. **Disiplin, Sicil, Ödül Yönetmelikleri**, [t.y.]
- TÜRKİYE MİLLİ OLİMPİYAT KOMİTESİ. **Olimpik Hareket**, Hürriyet Gazetesi Matbaası, İstanbul, 1988
- YILDIRAN, İ., "**Fair Play: Kapsamı, Türkiye'deki Görünümü ve Geliştirme Perspektifleri**", Hacettepe Üniversitesi, Yedinci Uluslar arası Spor Bilimleri Kongresi, 27-29 Ekim 2002, Kemer-Antalya
- YILDIRAN, İ., "**Sporda Fair Play Kavramının Tarihsel Boyutları**", Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri II. Ulusal Kongresi, Ankara, 1992
- YÜCELMAN, A., "**Fair Play ve Medyanın Sorumluluğu**", Avrupa Fair Play Birliği 1. Genel Kurulu Toplantı Kitapçığı, İstanbul, 22-24 Eylül 1995

TÜRKİYE PROFESYONEL 2. LİG FUTBOLCULARININ SPOR BİLGİ DÜZEYLERİNİN TAKIM BAŞARISINA ETKİSİ

EFFECTS OF THE SPORTS KNOWLEDGE LEVEL OF SOCCER PLAYERS PLAYING IN TURKISH PROFESSIONAL SOCCER 2. LEAGUE CATAGORY OVER THE SUCCES OF TEAMS

¹Ali Ahmet DOĞAN

²Yakup KOÇ

ÖZET

Bu çalışmanın amacı: Türkiye Profesyonel Futbol 2. liginde mücadele eden futbolcuların spor bilgi düzeylerinin takım başarısı üzerindeki etkisinin araştırılmasıdır.

Türkiye Profesyonel Futbol 2. lig B kategorisi ikinci grupta, 2002-2003 sezonunda mücadele eden ve lig sonu sıralamasında homojen bir dağılım gösteren 6 kulübün profesyonel futbolcuları araştırma grubu olarak belirlendi.

Öncelikle her kulübün profesyonel 20 futbolcusuna kişisel bilgilerinin belirlenmesine yönelik anket uygulaması yapıldı. Daha sonra futbolculara, alanında uzman öğretim üyelerince hazırlanan ve spor bilgi düzeylerinin belirlenmesine yönelik çoktan seçmeli sorular soruldu. Elde edilen verilerin analizinde tek yönlü anova, tukey's, Ki-Kare ve çapraz tablolama testleri kullanıldı.

İstatistiksel analizler sonrasında, başarılı takımların futbolcuların spor bilgi düzeyleri daha yüksek bulunmuştur. Bu durum istatistiki açıdan da anlamlıdır. ($P<0.05$).

Anahtar Kelimeler: Futbol, Spor Bilgisi, Spor Eğitimi

SUMMARY

The purpose of this study is to research the effects of the sports knowledge level of soccer players playing in Turkish Professional Soccer 2. League category over the success of the teams.

Having competed for second group B category of second league of Turkish Professional Soccer in 2002-2003 season, 6 soccer clubs, all of which have a homogeneity distribution according to the standing of the teams that are involved in the study.

First of all, in order to know about their individual background information, a survey was carried out among 20 soccer players from each team. And then, in order to determine the sports knowledge level of soccer players, multiple options questions were prepared by instruction members who were expert of their majors. One Way Anova, Tukey's, Chi-Square and Cross Tabulation tests were used as statistical methods in analysing the data obtained from the study.

After the statistical analyses, it is found out that sports knowledge level of soccer team's players is higher than the others, and this result is statistically significant ($P<0.05$).

Keywords: Soccer, Sports Knowledge, Sports Education.

¹ Karadeniz Teknik Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Bölümü

² Gazi Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Doktora Öğrencisi